

Ні європейська вища освіта, ні система вищої освіти України не можуть залишатися закритими від зовнішнього (глобального, всесвітнього) впливу на освітній процес, оскільки тенденції розвитку світової вищої школи пронизують національні, регіональні і міжрегіональні системи. А це означає, що не можна зводити всі заходи по реформуванню системи вищої освіти в Україні і в її окремих вищих закладах освіти лише до Болонського процесу. Необхідно враховувати тенденції і особливості світової інтеграції і в інших регіонах планети.

Для подальшого розвитку вищої освіти в Україні, нам можна взяти приклад з рішучості їхнього суспільства, яке прийняло цю реформу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болонський процес. – Інтерактивний словник термінів з освітніх вимірювань [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://timo.com.ua/wiki/index.php/>
2. Буряк В. Розвиток Болонського процесу в європейському просторі / В. Буряк // Рідна школа. – 1975. – № 8. – С. 6–8.
3. Крючков Г. Болонський процес / Г. Крючков // Іноземні мови в навчальних закладах. – 1979. – № 1. – С. 4–8.
4. Bologna with student eyes. Bologna. Analysis. – Bergen, Norway, 2005.

Шкуруній Вікторія

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ НЕОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА ПОЯВА МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ ЯК ДИНАМІЧНОГО ФЕНОМЕНУ

Перекладачеві англійської науково-технічної літератури необхідно особливу увагу звернути на такі напрями розвитку сучасної англійської термінології, які зумовлені деструкційними та динамічними явищами, що спостерігалися в мові упродовж тривалого часу:

- 1) полісемантизація термінів;
- 2) створення штучної технічної мови (зокрема акронімізація);
- 3) багатокомпонентність ряду термінів;

4) використання жаргонної лексики.

Окрім труднощів, які спричиняє англійська термінологія у процесі перекладу, існують і труднощі, пов'язані з бурхливим розвитком молодіжних соціальних діалектів (соціолектів), характерних для різних мов – англійської, української, російської тощо. Важливо зауважити, що при цьому відбувається поступове поглиблення спеціалізації лексики розмовного характеру. Так, в українській мові побіжно із «загальномолодіжним» пластом лексики можна виділити комп'ютерний сленг. Щоб оперувати терміном «сленг молодіжний», «сленг комп'ютерний», вважаємо за доцільне навести визначення самого поняття «сленг». Зауважимо відразу: оскільки цей термін має складну й тривалу історію формування, то в наукових розвідках на його позначення не бракує різних (навіть образних!) дефініцій, як-от: «мова, що засукує рукава, плює на долоні, приступає до роботи» (американський поет Карл Сендберг), «нецензурне мовлення», «мова нижчих прошарків неграмотних і безпутних людей», «поезія простої людини», тощо. Безперечно, ці приклади ілюструють різновид мовлення із завищеною експресією, мовною грою, *модною неологією*.

Серед наукових дефініцій слід виділити такі, що максимально повно охоплюють сутність поняття. Словник О. Ахманової містить, наприклад, дві дефініції терміна *сленг*, а саме:

1. Розмовний варіант професійної мови (наявність у семантичній структурі терміна цього компонента уможливорює синонімізацію термінів «професійний жаргон – професійний сленг»).
2. Елементи розмовного варіанта тієї чи іншої соціальної групи, які, проникаючи до літературної мови або взагалі до мови людей, що не належать до цієї групи, набувають у цих різновидах мови особливого емоційно-експресивного забарвлення [1, с. 371].

Визначення сленгу є і в роботах Ю. Д. Апресяна, А. Т. Липатова, І. Г. Матвіяса, В. В. Іванова та інших. На нашу думку дефініція Л. Ставицької враховує сутнісні лінгвістичні, соціолінгвістичні та комунікативні аспекти даного феномену, постульовані в науковій літературі: «Сленг – це практично відкрита мовна підсистема ненормативних, стилістично знижених лексико-фразеологічних одиниць, які виконують експресивну, оцінну (звичайно негативну) та евфемістичну функції» [2, с. 42].

Комп'ютерний жаргон (сленг), який використовують у спілкуванні на професійну тему спеціалісти і користувачі комп'ютерів, – досить поширене і специфічне явище. Спільнота «комп'ютерників» – це виразник своєрідної субкультури, зі своїми етичними нормами і стилем життя. Членство в цій групі передбачає передовсім певний рівень компетентності у сфері комп'ютерів і знання комп'ютерного жаргону. Суттєві фахові відмінності не впливають на існування певного спільного обсягу знань і спільного запасу жаргонної лексики, що й дозволяє їм ідентифікувати один одного як членів однієї соціальної групи, вважати одне одного «своїми».

Соціально-професійна спільнота комп'ютерників – ієрархізована структура. Тут виділяються спеціалісти, «просунуті користувачі», які не займаються комп'ютером професійно, однак володіють певними знаннями у цій царині, звичайні користувачі, а також новачки, які мало розуміються на комп'ютерних технологіях і належно не оволоділи комп'ютерним жаргоном, тому не можуть сприйматися як «свої», а отже, й бути повноправними членами групи. Отож можна говорити про певну соціальну роль людини в цій спільноті відповідно до рівня компетентності і знання жаргону «вище / нижче», а також за ознакою «свій / чужий». Природно, що індивід може опинитися в центрі чи на периферії комп'ютерної спільноти.

Бути причетним до субкультури «комп'ютерників» означає, як уважає О. Єрмакова, не тільки правильно вживати відповідну лексику, але й дотримуватися певних норм поведінки, правил спілкування.

Соціально-професійна диференціація у середовищі комп'ютерників відповідно зумовлює досить відчутну семантико-стильову диференціацію синонімічних одиниць на позначення того самого поняття. Скажімо, на позначення комп'ютера вживається нейтральне *комп*; жартівливі номінації *комплюхтер*, *компутер*, *пентюх* (модифікація «Пентіум»), поширені у молодіжному середовищі; *персик* (фонетична мімікрія від «персональний комп'ютер», слово було зафіксоване у середовищі школярів; (материнська плата – *борда* (термін насамперед уживається у середовищі професіоналів чи «просунутих користувачів»); *мама*, *материнка* – можуть використовуватися як у середовищі професіоналів, так і новачків, звичайних користувачів; CD-ROM – *седе*, *сідюк*, *цідюк*).

Дослідники відзначають наявність таких професіоналізмів (що, на відміну від термінів, не становлять чіткої кодифікованої системи) комп'ютерної сфери, які є результатом уживання слів загальнонародної мови у специфічному значенні, як-от *аборт* – «аварійне завершення програми», *висіти* (зависнути) – «бездіяльний стан програми або комп'ютера в результаті збою у виконанні програмного коду», *вікно* – «прямокутна частина екрана дисплея, що використовується для відображення стану активної програми», *кишеня* – «кеш-буфер» (англ. cash buffer), *мило* – «електронна пошта» (англ. e-mail), тощо [3, с. 34–35]. Зазначимо, що всі наведені слова української мови так чи інакше є наслідком перекладу, калькування або переосмислення відповідних англомовних термінів.

Експресивно нейтральним професіоналізмам, якими вважають слова, наведені в попередньому абзаці і подібним протиставляють емоційно забарвлені професійні

жаргонізм, серед яких до позначених впливом англійської мови належать такі:

- 1) слова загальнонародної мови, вжиті у специфічному значенні: *кольорові дерева*, *король дров* «програма Corel Draw», *пень* «процесор типу Pentium», тощо;
- 2) деформовані загальноновживані слова: *компютер*, *компухтер* «комп'ютер», *файло* «файл»;
- 3) запозичення: *софт* (англ. soft ware) «програмне забезпечення», *утиліта* (англ. utility) «допоміжна програма», *юзер / усер* (англ. user) «користувач» [3, с. 35–36].

Як підкреслює М. Л. Федорів, панування англіцизмів у комп'ютерному сленгу (жаргоні) зумовлене: по-перше, пануванням в усьому світі англомовної термінології, котра пов'язана з домінуванням на світовому ринку американських фірм, що виготовляють комп'ютери та програмне забезпечення до них; по-друге, модою на англійську мову в молодіжному середовищі та в суспільстві загалом, що призводить до засмічення української мови англійськими словами; по-третє, досить високим рівнем освіти людей, які зайняті у тій сфері діяльності, пов'язаній з комп'ютером [3, с. 37].

Однак, вельми цікаво, що при цьому український комп'ютерний жаргон, похідний від комп'ютерних термінів та жаргонних слів англійської мови, характеризується великим розмаїттям форм, розвиненими синонімічними та словотворчими рядами, незрівнянно вищим емоційно-експресивним забарвленням, ніж англійський [3, с. 41].

Окремою галуззю комп'ютерного сленгу, що потребує спеціального вивчення з огляду на свою специфічність (не тільки порівняно з «загальномовним», а й із «загальнокомп'ютерним» сленгом), є сленг (жаргон) хакерів [3, с. 36–37].

Дуже перспективним, на наш погляд, може бути укладання словника українського комп'ютерного сленгу (з можливим урахуванням різних його галузей) та англо-російсько-українського словника комп'ютерних термінів та сленгізмів-жаргонізмів.

Вивчення шляхів і способів утворення неологізмів у сучасній англійській мові має велике теоретичне значення, оскільки аналіз цього питання допоможе глибше зрозуміти закони розвитку словникового складу мови. Що ж до практичного аспекту, то воно дає рекомендації, необхідні для поліпшення процесу діяльності перекладача, а також фактичний матеріал для укладачів технічних словників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова – М. : Сов. энциклопедия, 1969. – 607.
2. Ставицька Л. Апро, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови / Л. Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 464с.
3. Федорів М. Л. Про особливості комп'ютерного дискурсу / М. Л. Федорів // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». – К. : Видавничий дім «КМ Академія», 2003, – Т. 22. – Ч I : Гуманітарні науки. – С. 32–42.

Oleksadr Yakymenko

**LIST OF “CHRONICLE OF GRABYANKA”
IN COLLECTIONS OF STATE ARCHIVE
OF POLTAVA REGION**

Since 1938 the “Manuscript of History of Ukraine «From the beginning of Cossacks’ name and their generation and Cossacks’ tribe...” is situated in collections of the state archive. It is dated to the last quarter of 18th century.

According to its themes and structure the document reminds one of the lists of “Chronicle of Grabyanka”.

The chronicle of colonel Grabyanka from Hadyach became very popular narrative of 18th century, which spread in lots of handwritten copies to all territory of Hetmanshchyna of those days, particularly in Poltavshchyna. More than 50 lists of this memorial are known nowadays, they represent 2 versions of it – a full and a short ones. The short version is the list of Zhytomyr (40s of 18th century), the full version is the list of Kyiv (1854).

Because of the fact that the list of Poltava is still outside the attention of scientists, we will try to answer the question if this work is the original or just a rewritten text of the original.